

PÕHIKOOLI AINEKAVA ÜLESEHITUS

Kooliaste : II

Ainevaldkond: sotsiaalsained

Aine: ajalugu

Klass : 5

Tundide arv nädalas klassiti: 1 tund

Üldpädevuste kujundamine:

5 klassis taotletavad pädevused

5. klassi lõpuks õpilane:

- 1) kasutab kontekstis aja mõistega seonduvaid sõnu, lühendeid ja fraase *sajand, aastatuhat, eKr, pKr, araabia number, Rooma number, ajaloo periodiseerimine*;
- 2) teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest, töötab lihtsamate allikatega, kasutab kontekstis ajalooallikatega seonduvaid mõisteid: kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas;
- 3) kirjeldab mõnda minevikusündmust, mineviku inimeste eluolu;
- 4) leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid;
- 5) väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava ja lühijuttu;
- 6) kasutab ajalookaarti.

Valdkonnapädevuste kujundamine:

Kõik sotsiaalvaldkonna ained on toeks, et õpilasel areneks suutlikkus analüüsida oma käitumist ja selle tagajärgi, sobival viisil väljendada oma tundeid, aktsepteerida inimeste erinevusi ning arvestada neid suheldes; ennast kehtestada, seista vastu ebaõiglusele viisil, mis ei kahjusta enda ega teiste huve ega vajadusi. Sotsiaalvaldkonna õppeainete kaudu õpitakse tundma ning järgima ühiskonnas kehtivaid väärtusi, norme ja reegleid, omandatakse teadmisi. Sotsiaalainete kaudu kujundatakse alus maailmavaatelse mitmekesisusega arvestamiseks ning valmisolek dialoogiks erineva maailmavaate esindajatega. Kõigi valdkonna õppeainete seisukohalt on tähtis koostööoskus ja töötamine rühmas.

Ajaloo õpetades kujundatakse kõiki üldpädevusi (väärtuspädevust, enesemääratluspädevust, õpipädevust, suhtluspädevust, matemaatikapädevust, ettevõtlikkuspädevust) seatud eesmärkide, käsitletavate teemade ning erinevate õpimeetodite ja –tegevuste kaudu.

Väärtuspädevus- kultuuride tundmaõppimine, väärtussüsteemide mõistmine. („Ajaarvamine“, „Ajaloollikad“, „Eluolu“, „Ajaloosündmused ja ajaloolised isikud“)

Enesemääratluspädevus - suutlikkust mõista ja hinnata iseennast; hinnata oma nõrku ja tugevaid

külgi ning arendada positiivset suhtumist endasse ja teistesse.

(„Ajaarvamine“, „Ajaloallikad“, „Eluolu“, „Ajaloosündmused ja ajaloolised isikud“)

Õpipädevus- oma tugevate ja nõrkade külgede hindamine, teadmiste ja oskuste analüüsimine.

(„Ajaarvamine“, „Ajaloallikad“, „Eluolu“, „Ajaloosündmused ja ajaloolised isikud“)

Suhtluspädevus – eneseväljendus.

(„Ajaarvamine“, „Ajaloallikad“, „Eluolu“, „Ajaloosündmused ja ajaloolised isikud“)

Matemaatikapädevus – suutlikkust kasutada erinevaid ülesandeid lahendades matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades

(„Ajaarvamine“, „Ajaloosündmused ja ajaloolised isikud“)

Ettevõtlikkuspädevus – enesekindlus, julgus ja analüüs.

(„Ajaarvamine“, „Ajaloallikad“, „Eluolu“, „Ajaloosündmused ja ajaloolised isikud“)

Digipädevused - Sotsiaalseid õppides kasutatakse digivahendeid teabe otsimiseks, kogumiseks ja esitamiseks. Saadud teavet rakendatakse ühiskonna probleemide üle arutledes ja arvamust avaldades. Digitaalset sisu luuakse või koostatakse kooskõlas autoriõigustega ning osatakse kasutada digivahendeid individuaalses ja ühisloomes. Arendatakse teadlikkust kodanikuaktiivsuse väljendamise võimalustest erinevates suhtluskeskkondades ning oskust kasutada e-teenuseid. Suurendatakse teadlikkust digivahendite rakendamise kaasneda võivatest terviseriskidest ja interneti turvalisusest.

Lõimumine teiste ainevaldkondadega:

5 klassi ajaloo ainekava haakub ennekõike võõrkeele, eesti keele ning matemaatika teemadega.

Krjandus – „Muistendid“

Matemaatika – „Araabia ja rooma numbrid“.

Muusikaõpetus – laulupeod.

Eesti keel - Eesti hümn

Läbivad teemad:

- 1) „Eluolu“. – Keskkond ja jätkusuutlik areng;
- 2) „Eluolu“. – Kultuuriline identiteet;
- 3) „Ajaloosündmused ja ajaloolised isikud.“ - Väärtused ja kõlblus

Õppe-kasvatustöö eesmärgid:

Põhikooli ajalooõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb huvi mineviku vastu;
- 2) tunneb oma kodukoha ajalugu, Eesti ajalugu, Euroopa ning maailma ajalugu ajastut kõige enam iseloomustavate sündmuste, protsesside ja isikute kaudu;
- 3) väärtustab kultuurilist mitmekesisust ning oma rolli kultuuripärandi säilitajana ja edasikandjana ning määratleb end oma rahva liikmena;

- 4) leiab, üldistab, tõlgendab, kasutab ja hindab kriitiliselt ajalooteavet;
- 5) kasutab ajaloo põhimõisteid õiges kontekstis, eristab ajaloofakti tõlgendusest ja arvamusest, näeb ja sõnastab probleeme ning esitab neist lähtudes küsimusi ja pakub lahendusteid;
- 6) mõistab põhjuse-tagajärje, sarnasuse-erinevuse ja järjepidevuse olemust ning hindab allikate usaldusväärsust ajaloosündmuse ja -protsesse ning ajaloolist keskkonda analüüsides;
- 7) tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi, kujundab ning põhjendab oma arvamust, analüüsib ja hindab oma tegevust ning näeb ja korrigeerib oma eksimusi;
- 8) tunneb ja kasutab erinevaid õpivõtteid, tekstiliike ja teabeallikaid, väljendab oma teadmisi ning oskusi suuliselt ja kirjalikult ning kasutab õppetegevuses IKT vahendeid.

Kooliastme õpitulemused

6. klassi õpilane:

- 1) kasutab asjakohaselt aja mõistega seonduvaid sõnu ja fraase *aeg, muinasaeg, vanaaeg, sajand, aastatuhat, eKr, pKr, araabia number, Rooma number*;
- 2) tunneb mõningaid iseloomulikke sündmuse kodukohta ja Eesti ajaloost ning seostab neid omavahel;
- 3) teab mõnda ajaloolist asunit, selle tekkimise ja kujunemise põhjuseid;
- 4) hindab materiaalsel keskkonda kui ajaloosündmuste peamist kandjat;
- 5) toob näiteid muinasaja ja vanaaja kohta;
- 6) mõistab vanaaja kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloos ning esitab näiteid erinevate kultuurivaldkondade kohta;
- 7) mõistab, et ajaloosündmustel ja -nähtustel on põhjused ja tagajärjed ning loob lihtsamaid seoseid mõne sündmuse näitel;
- 8) teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest, töötab lihtsamate allikatega ja hindab neid kriitiliselt;
- 9) väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava, lühijuttu ja kirjeldust ning kasutab ajalookaarti.

Õpitulemused klassiti:

I Teema „Ajaarvamine.” läbimise järel õpilane:

(Muinasaeg, vanaaeg, keskaeg, uusaeg, lähiajalugu.)

a) Õpitulemused:

Õpitulemus	1. tase (Teadmine)	2. tase (Rakendamine)	3. tase (Arutlemine)
1) kasutab kontekstis aja mõistega seonduvaid sõnu, lühendeid ja fraase <i>sajand, aastatuhat, eKr, pKr, araabia number, Rooma number, ajaloo</i>	teab mõiste „ajalugu“ tähendust, oskab tuua näiteid ajaloosündmustest. teab ajaarvamisega seotud mõistete tähendust, oskab	teab mõiste „ajalugu“ tähendust, oskab tuua näiteid ajaloosündmustest. teab ajaarvamisega seotud mõistete tähendust, oskab	teab mõiste „ajalugu“ tähendust, oskab tuua näiteid ajaloosündmustest. teab ajaarvamisega seotud mõistete tähendust, oskab

<i>periodiseerimine;</i> 2) kirjeldab mõnda minevikusündmust ja inimeste eluolu minevikus; 3) leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid; 4) väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava ja lühijuttu; 5) kasutab ajalookaarti.	määrata sajandit.	määrata sajandit. teab, millised muutused inimeste elus tõi kaasa loomakasvatuse ja põlluharimise teke. teab, et ajaloo jaotamine on tinglik, omab ettekujutust selle jaotamisest.	määrata sajandit. teab, millised muutused inimeste elus tõi kaasa loomakasvatuse ja põlluharimise teke. teab, et ajaloo jaotamine on tinglik, omab ettekujutust selle jaotamisest. teab, missugune tähtsus oli metalli kasutuselevõtmisel, oskab võrrelda, põhjendada, tuua näiteid.
--	-------------------	--	---

b) Õppesisu:

Ajaarvamisega seotud mõisted ja ajaloo perioodid.

II TEEMA: „Ajaloollikad ”

(kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas, muistised.)

a) Õpitulemused:

Õpitulemus	1. tase (Teadmine)	2. tase (Rakendamine)	3. tase (Arutlemine)
1) teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest; 2) töötab lihtsamate allikatega; 3) kasutab kontekstis ajalooallikatega seonduvaid mõisteid: kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas	teab, mis võivad olla ajalooteadmiste allikateks. teab, milline oli vanaaja inimeste ettekujutus maailmast ning miks on vaja maakaarte.	teab, mis võivad olla ajalooteadmiste allikateks. teab, milline oli vanaaja inimeste ettekujutus maailmast ning miks on vaja maakaarte. omab ettekujutust kirja ajaloost.	teab, mis võivad olla ajalooteadmiste allikateks. teab, milline oli vanaaja inimeste ettekujutus maailmast ning miks on vaja maakaarte. omab ettekujutust kirja ajaloost. mõistab ajaloolase osa minevikusündmuste edastamisel

b) Õppesisu:

Ajalugu ja ajalooallikad. Allikate tõlgendamine. Muuseum ja arhiiv.

III TEEMA: „Eluolu ”

(Eestlased, suhted naabritega muinasaja lõpul. Linnused, muinasmaakonnad. Talupojad ja aadlikud. Keskaegne linn, käsitöölised ja kaupmehed. Hanasakaubandus. Eesti Rootsi ja Vene riigikoosseisus. Muudatused majanduses ja poliitikas. Eesti talupoegade elu XIX saj, muutused õiguslikus seisundis. Elu Eesti Vabariigis. Eesti Teise maailmasõja ajal. Elu Eesti NSV-s. Elu taasiseseisvunud Eestis)

a) Õpitulemused:

Õpitulemus	1. tase (Teadmine)	2. tase (Rakendamine)	3. tase (Arutlemine)
1) väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult; 2) kirjeldab inimeste eluolu minevikus; 3) kirjeldab mõnda minevikusündmust; 4) koostab kava ja lühijuttu; 5) kasutab ajalookaarti	teab, kus olid vanimad inimeste elupaigad Eestis, oskab kirjeldada kiviaja inimeste elu teab , kuidas tekkisid keskaegsed linnad oskab kirjeldada talupoegade elu keskaegses Eestis. teab, kuidas sündis Eesti Vabariik	teab, kus olid vanimad inimeste elupaigad Eestis, oskab kirjeldada kiviaja inimeste elu teab , kuidas tekkisid keskaegsed linnad oskab kirjeldada talupoegade elu keskaegses Eestis. teab, kuidas sündus Eesti Vabariik teab , millal toimus II maailmasõda, kes osalesid, millised olid tagajärjed Teab, milline oli elu okupeeritud Eestis. Teab, kes on Eesti naaberriigid	teab, kus olid vanimad inimeste elupaigad Eestis, oskab kirjeldada kiviaja inimeste elu teab , kuidas tekkisid keskaegsed linnad oskab kirjeldada talupoegade elu keskaegses Eestis. teab, kuidas sündus Eesti Vabariik teab , millal toimus II maailmasõda, kes osalesid, millised olid tagajärjed Teab, milline oli elu okupeeritud Eestis. Teab, kes on Eesti naaberriigid, kus nad asuvad, miks loodi Euroopa Liit, millised riigid sinna kuuluvad.

b) Õppesisu:

Elu linnas ja maal, rahu ja sõja ajal, eluolu, tegevusalad, elamud, rõivastus, toit, kultuur ja traditsioonid, nende muutumine ajas; õppekäik ajaloomuuseumi Suurgildi püsinäitusele

IV TEEMA: „Ajaloosündmused ja ajaloolised isikud ”

(Lembitu. Jüriöö ülestõus. Martin Luther. Liivi sõda 1558-1583. Forselius. Gustav II Adolf. Peeter I. Karl XII. A.W.Hupel, P.E.Wilde. K.J.Peterson. Kreutzwald, Faehlmann. I üldlaulupidu. Jannsen. Hurt, Jakobson. Laidoner, Kuperjanov, Poska. Tartu rahu.)

a) Õpitulemused:

Õpitulemus	1. tase (Teadmine)	2. tase (Rakendamine)	3. tase (Arutlemine)
1) töötab lihtsamate allikatega; 2) väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult; 3) kirjeldab inimeste eluolu minevikus; 4) kirjeldab mõnda minevikusündmust; 5) koostab kava ja lühijuttu; 6) kasutab ajalookaarti 7) leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid	teab, millal toimusid Jüriöö ülestõus, Liivi sõda ja Põhjasõda ning millised tulemused neil olid eestlaste jaoks. teab, kuidas sündis Eesti Vabariik	teab eestlaste muistse vabadusvõitluse tähtsamaid lahinguid teab, kuidas lõppes muistne vabadusvõitlus. teab, millal toimusid Jüriöö ülestõus, Liivi sõda ja Põhjasõda ning millised tulemused neil olid eestlaste jaoks. teab, kuidas sündis Eesti Vabariik	teab eestlaste muistse vabadusvõitluse tähtsamaid lahinguid teab, kuidas lõppes muistne vabadusvõitlus. teab, millal toimusid Jüriöö ülestõus, Liivi sõda ja Põhjasõda ning millised tulemused neil olid eestlaste jaoks. teab, kuidas sündis Eesti Vabariik Omab ülevaadet koolikorraldusest erinevatel aegadel

b) Õppesisu:

Ajaloosündmused ja silmapaistvad isikud kodukohas, Eestis, Euroopas ning maailmas õpetaja valikul.